

DIN CORRESPONDENȚA POETULUI MUSCELEAN MIHAI MOȘANDREI

VINTILĂ PURNICHÎ *

Nu de mult timp putea fi văzut pe străzile din centrul Câmpulungului un personaj deosebit, mereu elegant îmbrăcat, cu nelipsita-i pălărie pe cap, cu batista albă la piept și cu manșetele ieșindu-i strălucitoare din mânecile hainei. Era poetul muscelan Mihai Moșandrei despre care, în anii aceia, s-a scris și s-a vorbit puțin. În jurul său se țesea tăcerea. Ideile lui nu conveneau mai marilor zilei; el afirma, acolo unde avea ocazia, că inspirația și talentul sunt har divin, daruri de la Dumnezeu.

Deși a cunoscut calvarul temnițelor comuniste, poetul trăind singuratic, într-o liniște patriarhală, la Câmpulung (chiriaș în propria-i casă) va depăși vârsta de 98 ani. Neasemuita sa bogăție sufletească, harul său poetic, bunătatea și modestia i-au prelungit viața (1896-1994). Nu greșim afirmând că poetul M. Moșandrei a fost un adevărat fenomen biologic întrucât la vârsta de peste 92 de ani, încă mai scria¹.

Deși putea trăi în Franța, la Paris, de unde era soția sa Juliette Salagnac (a decedat la Câmpulung la 1 nov. 1982), deși putea să rămână în București unde practicasese trei ani (12 aprilie 1928 - 51 martie 1931) magistratura, poetul (refuzând cariera politică sau juridică) a preferat Câmpulungul său drag, consacrandu-se aici definitiv literaturii. Dar aici, în capitala Muscelului, autoritățile îl vor trimite la închisoare, așa după cum afirma „- să mă lămurească, să mă reeduce“. Reeducarea se face la vestita închisoare din Pitești², apoi la Jilava și Gherla.

După ce în 1929 publicase volumul *Păunii*, iar în 1932 volumul premiat de către Societatea Scriitorilor Români *Găteala ploilor* (ambele de versuri, publicate la Imprimeria Națională), poetul M. Moșandrei devine, la 18 martie 1934, membru activ al S.S.R., iar apoi, în continuare Uniunea Scriitorilor din România. Dar, la 31 octombrie 1951, poetul este pur și simplu radiat din oficiu din U.S.R. fără nici o altă vină decât pe baza articolului 12 din noul statut „lipsa de colaborare partinică în revistele vremii“. Avocat cu vechime și cu doctoratul în științe politice și economice al celebrei Facultăți de Drept din Paris, în același timp, poetul nostru, este eliminat și din Baroul Muscel, devenind un umil dactilograf și apoi, pentru un timp scurt, zilier la

* Câmpulung.

¹ V. Purnichî, *M. Moșandrei - Pagini din jurnal*, „Argesis“ X, Studii și comunicări, Seria istoric - Pitești, 2001, p. 595; Idem, *Din corespondența criticului Ș. Cioculescu cu poetul M. Moșandrei*, Sesiunea de Comunicări Științifice, Curtea de Argeș, 11-12 nov. 2005.

² V. Ierunca, *Fenomenul Pitești*, Editura Humanitas, București, 1990.

Fabrica de cărămidă din Gruj, deal ce mărginește Câmpulungul dinspre vest.

Uitându-se că își apăraseră țara în primele rânduri în cele două războaie mondiale, poetul nostru, fără nicio vină, va „cunoaște” temnițele regimului de tristă amintire. Odișea acelor ani de detenție comunistă a apărut în paginile revistei „Argesis”, Studii și comunicări, Seria istorie Nr. VIII, 1999, IX, 2000, X, 2001, prestigioasa revistă ce apare anual la Pitești. În al Doilea Război Mondial, Mihai Moșandrei a luptat (în primele linii, în Est) cu gradul de sublocotenent în Grupul 8 Aviație de Vânătoare, fiind decorat cu medalia aeronautică cu panglici de virtute militară. Cu toate acestea, în octombrie 1959, sub un regim stalinist, instaurat și la noi orbește poetul va fi condamnat la doi ani închisoare politică, pe baza art. 3250 cod penal (deținerea de publicații interzise). Publicațiile interzise³, confiscate de către Securitate în octombrie 1959, erau chiar manuscrisele sale, manuscrise care nu i-au mai fost restituite. Demersurile făcute de către profesorul și publicistul Adrian Săvoiu (moștenitorul și executorul testamentar al poetului) „... la Serviciul Român de Informații pentru căutarea și recuperarea celor cinci volume în ms. confiscate abuziv..., n-au primit un răspuns pozitiv”⁴.

Corespondența poetului M. Moșandrei se întinde pe aproape trei sferturi de veac, din anul 1921 (când era student la Paris) și până la sfârșitul vieții. Printre corespondenții poetului se găsesc nume celebre ale culturii și ale literaturii române precum: T. Arghezi, I. Barbu, Gh. Brătianu, Ș. Cioculescu, Eug. Lovinescu, C. Noica, D. S. Panaitescu-Perpessicius, Al. Rosetti, M. Sadoveanu, T. Vianu ș.a. Prin casa poetului, din str. Spiru Haret nr. 1 - Câmpulung, au trecut maestrul Sadoveanu, apoi Alexandru Rosetti. „Mai târziu, Șerban Cioculescu, apoi Ion Barbu cu soția... Ionel Teodoreanu între două procese, cu marea lui vervă, venea și el la câte o „șuetă” pe furate. Sandu Tzigara-Samurçaș cu doamna, poeta aleasă în limba germană”⁵.

Adevărate bijuterii de epocă, scrisorile, având un conținut bogat și divers, cuprind de la aspecte mai puțin interesante privind viața privată, de familie, până la însemnate referiri la munca de creație sau despre personalitățile vremii. Nu lipsesc nici referirile la cărți, la bucuria lecturii, la prieteni și cunoscuți. Demn de reținut, ca însăși „luceafărul istoriografiei românești”, unul dintre cei mai mari români ai tuturor timpurilor, N. Iorga. se interesa de creația poetului nostru și a mentorului său spiritual, poetul Dimitrie Nanu (unchiul său matern care i-a întrezărit nepotului talentul de scriitor).

Redăm un fragment din scrisoarea lui D. Nanu către nepotul său aflat la studii în „orașul lumină” - Paris:

„Dragă nepoate,

31 decembrie 1921

Pe astăzi am să-ți dau o veste tot așa de bună ca și cea trecută din cartea poștală. M-am bucurat de bucuria ce vei resimți-o tu, ca de propria și cea mai mare a

³ Publicațiile confiscate de Securitate: *Marele Ametist* (versuri), *Carnet de vânătoare* (proză), *Estampe* (proză lirică), *Aproape de poezie* eseu critic, *Grupul 8 Aviație de Vânătoare* - jurnal de război „în care elogiaseam faptele de eroism ale unității mele aviatice, pe toți bravii ofițeri căzuți și tineri soldați căzuți pe frontul de Est unde fuseserăm trimiși să luptăm pentru apărarea fruntarilor vechi ale țării”. Vezi Mihai Moșandrei, *Autobiografie*, din 27 iunie 1985, p. 3.

⁴ A. Săvoiu, prefață la vol. M. Moșandrei, *Lisimah*, Editura Albatros, București, 2004, p. 8-9.

⁵ M. Moșandrei, *File regăsite*, Editura „Ars Docendi”, București, 2006, p. 61.

mea bucurie. Eram la teatru, și Iorga se afla la repetiția piesei lui, *Moartea lui Pante*. La sfârșitul piesei, mă vede și vine drept la mine vesel și strângându-mi mâna: «am și făcut corectura la poezia dumată și a lui Moș Andrei. Foarte, foarte frumoase amândouă!» Îți închipui tu ce va să zică a-ți face corectura un Iorga? E ca și actul lui Isus când a spălat picioarele ucenicilor, - căci corectura tipografică e treabă de salariat, nu de director al unei reviste! E un semn de mare atenție...»⁶.

La invitația savantului N. Iorga de a se muta la Vălenii de Munte, poetul refuză, demisionând și din funcția de jude-magistrat de la Ocolul II Galben (Clemența) din București, pentru a se restabili pe meleagurile copilăriei, la Câmpulung „la mocanii, la ciobanii mei”, cum ne mărturisea adesea. „Prof. N. Iorga, fără să mă întrebe, sau să-mi ceară măcar consimțământul, dispune să fiu mutat ca magistrat din Capitala, unde mă simțeam printre prietenii mei scriitori atât de bine, la Vălenii de Munte, unde, vrea să mă convingă apoi profesorul, i-aș fi putut fi util ca amator conferențiar la cursurile de literatură ale „Universității libere” patronate de D-sa”⁷. Cu tot refuzul categoric al poetului de a se muta la Vălenii de Munte, marele savant nu va purta ranchiună. Dimitrie Nanu (1873-1942) „poet și traducător din literatura clasică universală (franceză, engleză și rusă) rudă apropiată și îndrumător spiritual al poetului nostru” la propunerea lui N. Iorga a primit, în 1937, Premiul Național de poezie pentru „activitatea lui literară, calitativă și originală”⁸, premiul pe lângă satisfacția morală i-a adus și suma de 100.000 lei.

Corespondența poetului muscelean Mihai Moșandrei, în cea mai mare parte, a fost publicată de către moștenitorul său literar Adrian Săvoiu⁹, profesor cu bogată activitate didactică și neobosit publicist care, cu talent, a valorificat corespondența, opera și personalitatea mentorului său publicând mai multe articole, studii și cărți după cum urmează: *Epistolar M. Sadoveanu. Scrisori către M. Moșandrei*, Manuscriptum, nr. 4, 1986; *D. Nanu către nepotul său M. Moșandrei*, Manuscriptum, nr. 3, 1989; *Un patriarh al poeziei românești - M. Moșandrei*, „Literatură”, nr. 11, 1991; *O scrisoare revelatoare a Liviei Dymysza-Maioreescu*, „Jurnalul literar”, nr. 45-48, ian. 1996; *Centenar M. Moșandrei*, „Gazeta de Muscel”, nr. 36, feb. 1996; *Mari scriitori în corespondență cu M. Moșandrei*, „Albina”, nr. 4, 1998; *In memoriam „Mihai Moșandrei”*, „Gazeta de Muscel”, 27 ian. 1999, p. 6; *Mari scriitori în corespondență cu M. Moșandrei*, „Gazeta de Muscel”, 3 feb. 1999, p. 6; *Efigia unui scriitor - M. Moșandrei*, „Revista de Istorie a muscelului”, vol. VI, Editura Nummus, București, 2001; A. Săvoiu, *Discursul oratoric romanesc*, Editura Coresi, București, 2003, p. 248; *Scriitori români în corespondență cu M. Moșandrei*, „Limbă și literă”, nr. 3-4, 2001; *Corespondența lui D. Nanu cu M. Moșandrei*, „Limbă și literatură”, nr. 3-4, 2003; *Doi prieteni: I. Barbu și M. Moșandrei*, „Revista de Istorie a Muscelului”, vol. VII, Editura Nummus, București, 2003, p. 119-123; *Mihai Moșandrei, Pe scurt, autobiografia mea*,

⁶ A. Săvoiu, *Câmpulung Muscel Scrinul cu amintiri*, Editura Ars Docendi, București, 2005, p. 65.

⁷ M. Moșandrei, *op. cit.*, p. 57.

⁸ Gh. Pârnuță, *Oameni din cetatea de scaun*, Editura V. Cârlova, București, 1995, p. 162.

⁹ Profesor la Liceul teoretic „Al. I. Cuza”, București. Născut la Câmpulung dintr-o familie de intelectuali, liceul la „D. Goleșcu” (promoția 1973). Urmează Facultatea de Litere din cadrul Universității București (promoția 1978). Bogata activitate publicistică este concretizată în numeroase manuale, ghiduri auxiliare școlare, studii articole, comunicări științifice. Vezi S. Cristoceca Argeș - *Dicționar de istorici*, Pitești. Tiparg. 2004.

„Memoria“, nr. 1/2006, p. 63-76.

Iată un palmares bogat al distinsului profesor A. Săvoiu care în calitate de legatar al poetului și-a făcut cu prisosință datoria. Suntem convinși că va mai continua să publice din comoara de manuscrise, adnotări și dedicații de pe cărți, alte însemnări răzlețe și destăinuiri ale poetului, un patriarh al poeziei muscelene, icoană a iubirii, a cinstei și a adevărului, a modestiei și a demnității românești. Poate că era mai bine ca poetul să-i lase moștenire și cele 1.400 de volume din biblioteca personală, donate, în anul 1988, Uniunii Scriitorilor. Scrisoarea de mulțumire (Fig. 1), cu nr. 1574/12 X 1988 și semnată (atunci în funcție) de președintele Uniunii Scriitorilor D. R. Popescu, a fost publicată în revista Muzeului Județean Argeș, „Argessis“, X, Pitești 2001, p. 597. „Cel care a preluat donația din partea Uniunii Scriitorilor a fost Cornel Brahaș, stins din viață în 2005. Nu se mai știe nimic până astăzi despre destinația acestor cărți“¹⁰.

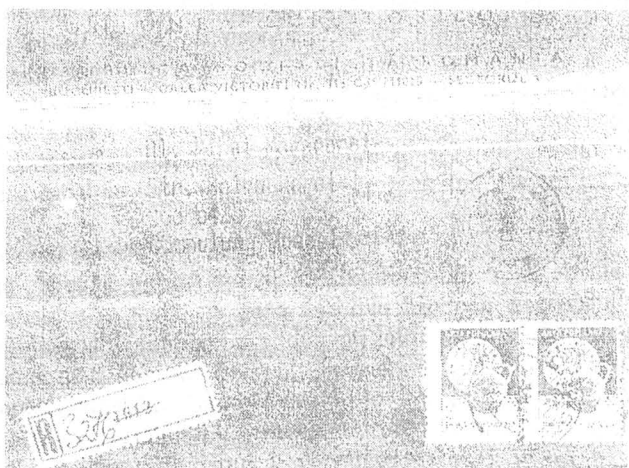

Fig. 1. Plicul scrisorii în care D. R. Popescu, mulțumește pentru donația făcută Uniunii Scriitorilor (Biblioteca cu 1.400 de volume).

„Cu mirosul de mucegai al temnițelor inutile închis în haine, am notat aici în pripă, dar plin de sinceritate ce totdeauna m-a caracterizat, toate înălțările și toate coborâșurile unei vieți de om și scriitor, peste cataclisme, vifornite și încrâncenările care par pentru o clipă să se fi potolit.

Rădăcinile literare n-au reușit poate să se prindă mai în adâncuri, glastele fiind mereu răsturnate de vijelii dușmănoase, multor clase sociale și categorii de români, mai cu seamă împotriva gândirii libere pentru care am stăruit atât, fiind convins că fără ea nu poate exista o cultură valabilă, progres, și deci civilizație“¹¹.

Astfel, nota poetul la sfârșitul anilor de detenție de la Pitești, Aiud și Gherla. Dar „încrâncenările“ nu s-au potolit, cum de altfel, a și prevăzut. Și nici „gândirea

¹⁰ Mihai Moșandrei, *op. cit.*, p. 131, nota de subsol 70.

¹¹ V. Purnichî, *Mihai Moșandrei - Pagini din jurnal, de la Gherla, acasă la Câmpulung*, Muzeul Județean Argeș, „Argessis“, Studii și comunicări, Seria Istorie, Tom X, 2001, p. 601.

liberă pentru care a stăruit atât“ nu era posibilă într-un regim de dictatură. Va suferi din nou din cauza cenzurii atât de aprige a lacheilor Securității și a acoliților acestora. Redăm în continuare fragmente din două scrisori către un „desăvârșit amic“.

30 martie 1975
Câmpulung Muscel

Stimate domnule doctor,

... Pe vorbele editorilor de azi nu mai poți conta, ei fiind conduși din culise politice, ca pe sfori, siluetele de carton ale „mușunachilor“. Ca să pot scrie azi pentru marele public - indiferent talentul, care nu e luat în considerație decât pe plan secund - trebuie să te metamorfozezi, cu voie sau fără, în pielea „scribului“ angajat. Aceasta se poate traduce în vorbe de adevăr prin renunțare la propriile idei, și propria deci, filosofie, înțelegere și explicare a vieții; la renunțarea la personalitatea ta, și a te naște din nou pe „terra“, devenind tu însuși „omul nou“, adică, omul comunist reclamat cu atâta insistență azi doar de tezele de partid¹².

Cu toata vechea mea afecțiune
M. Moșandrei

Necazurile poetului vor continua și în toamna anului 1983 când este „hăituit“ și amenințat cu evacuarea din propria-i casă (deși plătea chirie) motivându-se că deținea „o suprafață excedentară“.

14 noiembrie 1983 Câmpulung Muscel

„Iubite domnule Baci,

„Fiindcă din vechime vă prețuiesc și vă consider ca pe un desăvârșit amic, îndrăznesc ca aici să vă povestesc din prezentele mele necazuri inextricabile și dogoritoare.

a) Căsuța-vilă modestă mi-a fost eronat naționalizată, așa după cum recunosc în scris înseși organele administrației locale... s-a dat chiar în 1950 dispoziție de la organele de resort bucureștene să-mi fie redată, dar se susține că ordinul a fost pierdut!?

b) Mă văd chiar ca bătrân și văd locatar hăituit de „spațiul locativ“ câmpulungean, ce având o suprafață excedentară, cu o cameră (a fostei mele soții fapt pentru care mă obliga în prezent să plătesc fabuloasa sumă pentru bugetul meu, de o mie de lei lunar, sau să părăsesc imobilul?!...

Am apărât în două războaie, în primele rânduri, mii de cămine, am fost decorat și decorațiile mele sunt la muzeul orașului alături de diploma mea de doctor în științe politice și economice de la Paris, cu toată vechea mea familie maternă, începând cu dr. prof. Nanu-Muscel etc., etc. Prin bunăvoința d-voastră și a distinsului acad. Dan Simonescu sunt cetățean de onoare al orașului, dar pe punctul, luându-se totul, de a fi luat de guler și aruncat în stradă, fiindcă nu mai pot preda și biata mea pensie literară, ce-mi asigură existența vieții. Cum rămâne atunci cu umanismul socialist trâmbitat la toate răspântiile, ca ecoul lui să ajungă și să destupe, acum mai ales, urechile străinătății capitaliste?“¹³.

¹² M. Moșandrei, *op.cit.*, p. 138.

¹³ *Ibidem*, p. 143.

În volumul din care am citat mai sus *File regăsite* a 13-a carte a poetului, apărută postum în 2006 (1- *Păuni, Găteala ploilor* - 1932, 3 - *Prezența Pegasului* - 1934, *Singurătăți* - 1936, 5 - *Ofranda muzelor* - 1940, 6 - *Lisimah* - 1944, 7 - *Cărare printre ani* - 1971, premiul revistei „Argeș”, 8 - *Plecarea rândunelelor* 1978, 9. *Alt cer* - 1983, 10 *Depărtata amintire* - 1984, 11. *Însemnările unui vânător* - 1985, 12. *Evocări literare* - Editura Minerva, București, 1989) mai găsim și scrisori adresate doctorului Dumitru Baci¹⁴.

Colonelul dr. D. Baci¹⁵, medic la Spitalul Militar Central din București, este autor a peste 85 articole și 80 de comunicări de specialitate, dar și autor a mai multor cărți de beletristică. Cartea *Lumini muscelene* academicianul Ș. Cioculescu o considera „o carte cuceritoare, atât prin prezentarea grafică, cât și prin căldura evocării” (România literară, nr. 42 din octombrie 1981). Și M. Moșandrei apreciază cartea *Lumini muscelene* a colonelului doctor Dumitru Baci¹⁶, în scrisoarea de mai sus (14 nov. 1983) apreciind-o astfel: „... În ce mă privește - dintre toate cele apărute cărți asupra Câmpulungului mușcelean - o consider ca pe cea mai bună, legând în mod măiestrit imaginea, literatura, cu adevărurile, azi istorice, pe a d-voastră... Cu toata căldura v-am îndeplinit și micul dv. comision, către primarul orașului (Gh. Oancea, n.n.), ce mi-a confirmat primirea *Luminilor* cu repetate mulțumiri”¹⁵.

Spre cinstea sa, primarul (din acea vreme) Gh. Oancea, om de omenie și cu suflet ales, a dispus să se „înceteze tracasarile și încercările de evacuare a poetului din propria-i casă, fiind scutit și de majorarea chiriei la „o mie de lei”.

Academicianul (din 1966 membru corespondent, iar din 1974 titular) Șerban Cioculescu (7 sept. 1902 - 28 iunie 1988), criticul și istoricul literar, bibliofilul și cărturarul - cel mai mare cititor al generației sale - cu o „memorie de-a dreptul de învidiat, rigoare științifică dusă uneori până la pedanterie, indiferent de capitoul de istorie literară abordat, ținută elegantă și dicție clară”¹⁶, Ș. Cioculescu poartă corespondența cu musceleanul nostru mai ales în ultimii ani ai vieții. Facem mica precizare că M. Moșandrei era născut cu 6 ani mai devreme decât marele critic și va deceda cu 6 ani mai târziu. Corespondența criticului de mare prestigiu este la fel de deosebită, asemeni operei sale. Critica sa orientativă, explicativă este prin excelență o critică instructivă. Dintre contemporani nimeni n-a urmărit cu atâta pasiune și perseverență să învețe publicul ce literatură să citească și mai ales cum să citească.

În arhiva familiei păstram, cu sfîntenie, mai multe scrisori și felicitări ocazionale dintre anii 1980 și 1988, cele mai multe din anul 1988, anul trecerii în „eternul infinit” al unuia dintre ultimii clasici în viață¹⁷.

Redăm în continuare, o felicitare inedită (Fig. 2), expediată din București la 6 ian. 1980 (data poștei), cu următorul catren pe plic: „Tovarășe poștaş, grăbește-te încet/ În crugul iernii, ca tustrei/ Să-mbrățișăm pe - aedul Moșandrei/ În raiul său de nea, I Spiru Haret 0425 Câmpulung - Muscel”.

¹⁴ Eminent fiu al orașului Câmpulung și al Muscelului, mereu îndrăgostit de plaiurile natale, cărora le-a închinat cele mai frumoase pagini. Din 1973 Cetățean de onoare al Câmpulungului. Cărți publicate: *Lumini muscelene*, Editura Sport-Turism, București, 1980, 272 p.; *Itinerare subiective* Editura pentru turism, București, 1934, 198 p.; *Pe urmele luminilor muscelene*, Editura Aldine, București, 2004, 73 p.

¹⁵ M. Moșandrei, *File regăsite*, Editura „Ars Docendi”, București, 2006, p. 143.

¹⁶ Al. Raicu, *Autografe*, Editura Albatros, București, 1983, p. 45.

Iar în plic felicitarea color cu Moș Crăciun (atunci Moș Gerilă) cu un brăduț în mână dreaptă, are o scurtă urare: „Tustrei generații, Șerban, Barbu¹⁷ Ilinca și Șerbănel Cioculescu îți urăm un an nou fericit, dumitale și celor dragi!“.

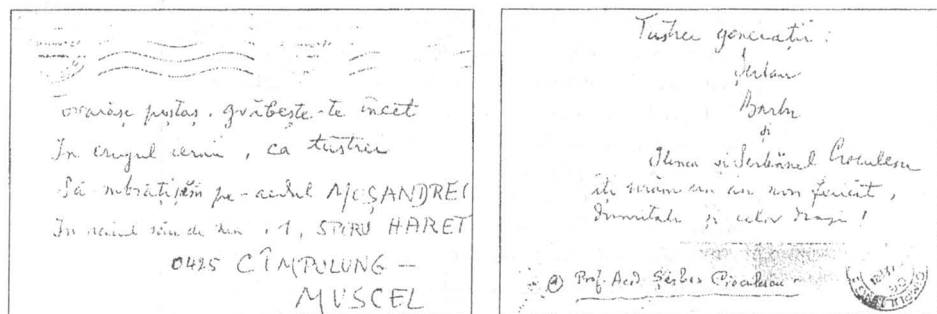

Fig. 2. Scrisori, majoritatea inedite, se găsesc în arhiva familiei prof. Petruța și Vintilă Purnichi.

A doua scrisoare de la Ș. Cioculescu (Fig. 3), pe care o redăm în întregime, este expediată din București la 08. 4. 82 (data poștei) și este scrisă la 3/4/1982

„Iubite domnule Moșandrei,

Mă simt tare jenat fața de întârzierile impardonabile ale acestui răspuns. În interval, am căutat zadarnic în maldărul de scripte ce s-au adunat în biroul meu, scrisoarea cu poeziile de care mi-ai spus că mi le-ai trimis. Să se fi rătăcit ea, sau să mă fi zăpăcit eu? Nu știu, zău, ce să cred. Am prea mare stimă pentru omul și poetul Moșandrei, ca să-mi iert atât întârzierile, cât și lipsurile mele de tot felul, deși știu că ești indulgent cu oamenii și împăcat cu destinul care nu ți-a surăs după merit. Cum însă, că se apropie Sfintele Paști, întâiul meu gând este la credinciosul care își înalță gândul peste micile acestei lumi, la Cel ce s-a jertfit ca s-o facă mai bună. Îți urez așadar, dumitale și familiei¹⁸, dumitale sărbători senine și luminoase.

Cu afectuos respect Șerban Cioculescu“¹⁹

¹⁷ Fiul marelui critic literar, Barbu C. născut la 10. 8. 1927 la Montrouge - Franța.

¹⁸ În 1982 la 1 XI se stinge din viață soția sa Juliette Salagnac, (născută la Paris, la 22 martie 1903. Împreună au avut patru copii: Viorica, căsătorită - Lăzeanu, fiicele gemene Cozima și Păunica, prima a decedat, iar Păunica ajunge, după calvarul studiilor, medic, căsătorindu-se cu un aromân, se va stabili în Grecia de Nord, la Salonic. Copilul cel mai mic, Șerban în care poetul își pusese mari speranțe, moare în București în 1987, la vârsta de 55 de ani.

¹⁹ Felicitarea împreună cu alte scrisori se află în arhiva familiei Purnichi.

spațiu liric! Ești decanul de vârstă productivă al liricii noastre de astăzi, deoarece M. Cruceanu²⁰, care și-a sărbătorit de curând centenarul nașterii, s-a pensionat mai de mult și nu numai literaricește vorbind. Deie-ți Domnul aceeași putere creatoare, până ce, după frumoasa expresie a catolicilor, te va rechema la El. Cu aceste cuvinte am citit în „Le Monde“, când s-a prăpădit Basil Munteanu, necrologul său: „Dieu a rappelé a Lui...“.

Ți-ai găsit refugiul în poezie, în care crezi ca în Dumnezeu. Dar noi ceștilalți, ce sa facem? Vorba lui Mallarmé, însetatul de azur: „Ou fuir? Je suis hante!“.

Hașîșul meu este lectura, al cărui preț, trișând, e scrisul...

Mi-ai dat o zi înstelată, cum spunea nefericitul Ștefan Zweig. Îngăduie-mi să te îmbrățișez îndelung cu roua recunoștinței în ochii oboșiți.

După ce l-a chemat la El (28. 06. 1988) și pe criticul ce cu rigoare științifică Șerban Cioculescu²¹ s-a ocupat de toate genurile literare, bardul de la Câmpulung, scrie poezia *Marea Vâltoare* ce ne-a dăruit-o în toamna târzie a anului 1988. Puțin mai devreme dăruise Uniunii Scriitorilor biblioteca sa, sculptată în nuc alb, cu 1.400 de volume, broșate și legate în piele multe dintre ele. Cu un an mai devreme (20 oct. 1987) ne-a dăruit o parte din corespondența sa și o *Autobiografie* din 27 iunie 1985 Câmpulung Muscel. (Vezi anexele). Încă de atunci se pregătea de lunga călătorie. „Cu o împerturbabilă seninătate, constata cum bucuriile lăsate omului de Dumnezeu îi sunt tot mai puține, pentru ca în felul acesta despărțirea să fie tot mai ușoară.

A fost un credincios. Și din credință i-au venit liniștea și împăcarea“²².

Fig. 4. Cimitirul „Flămânda“- Câmpulung. Mormântul poezilor D. Nanu și M. Moșandrei.

²⁰ Scriitor născut la Iași în 1887, *De vorbă cu trecutul*, pagini memorialistice și eseistice.

²¹ Acesteia îi mai urmează încă trei scrisori din 16 și 25. 03 și 5 mai 1988.

²² A. Săvoiu, *Efigia unui scriitor*, în „Revista de istorie a Muscelului“, St. și comunicări, Ed. „Nummus“, București, 2001, p. 206. Vezi și în *In memoriam - M. Moșandrei* în „Gazeta de Muscel“, nr. 184, micrcuri, 27 ian. 1999, p. 6.

